

SEÇME
DÜNYA MASALLARI
1
Avrupa Masalları

Almanya, Belarus, Bosna-Hersek, Britanya, Bulgaristan, Çekoslovakya,
Estonya, Fransa, İskandinavya, İskoçya, İtalya, Macaristan, Polonya,
Romanya, Sırbistan, Ukrayna, Yunanistan

dipnot yayınları

İçindekiler

Yedi Tay/ <i>İskandinavya</i>	7
Devin Çorbası/ <i>İskandinavya</i>	15
Üç Kurnaz Teke// <i>İskandinavya</i>	19
Neden Küt Olur Ayının Kuyruğu <i>Vİskandinavya</i>	23
Avcının Şeytanla <i>PazzAğ.</i> / <i>İskandinavya</i>	25
Sihirli Altın Balık/ <i>İskandinavya</i>	31
Ağaçlar Konuşma Yetilerini Nasıl Yitirdiler ?/ <i>İskandinavya</i>	37
Küçük Yaban Gülü/' <i>Romanya</i>	41
Sabah Yıldızı İle Akşam <i>Yıldızı/Romanya</i>	49
Dünyada Benden Daha Zengini Var mı?/' <i>Bosna-Hersek</i>	55
Mart Neden 31 Gündür <i>VBulgaristan</i>	63
Fokların MacCodrum'u/ <i>Mtff</i>)w.....	65
Uyak Ustası Thomas/' <i>İskoçya</i>	71
Ak Koyun/' <i>İskoçya</i>	81
Tanrı'nın Küçük <i>Yiomzu/Sırbistan</i>	87

On iki Ayy' <i>Çekoslavakya</i>	91
Katşa ve Cehennem Zebanisi/ <i>Çekoslavakya</i>	103
Moloz Jack/' <i>Macaristan</i>	113
Beklenmeyen Prens/ <i>Polonya</i>	117
Gökyüzündeki <i>Kulübe</i> ./ <i>Belarus</i>	127
Uçan Gemi/ <i>Ukrayna</i>	133
Akıl ile Talih/ <i>Bulgaristan</i>	141
Llynn Gölü Prensisi/ <i>Britanya</i>	147
Yumurtalar/ <i>Yunanistan</i>	155
Baykuş ve Keklik/ <i>Yunanistan</i>	159
Tilki On Yaşında, Yavrusu On Bir/ <i>Yunanistan</i>	161
Yalancı ile Uşağı/' <i>Almanya</i>	163
Şeytan ve Üç Altın Saç <i>Teli</i> / <i>Almanya</i>	165
Beyaz <i>Kedi</i> / <i>Fransa</i>	175
Ölümden Dönen Adamlar / <i>Fransa</i>	191
Madrabaz ile Düzenbaz//ta/)«.....	195
Campriano'nun Hikâyesi//ta/)w.....	199
Yılan <i>Kadın</i> / <i>İspanya</i>	207
Köylü ve <i>İdit</i> / <i>Fstonya</i>	219

Yedi Tay

Çok eski zamanlarda, sık ağaçlardan oluşan bir ormanın hemen kıyısında, yıkık dökük bir kulübede üç oğluyla birlikte yoksul bir çift yaşardı. Sabah akşam her gün çalışır didinir, buna rağmen karınlarını zor doyururlardı; ne üstlerinde vardı ne başlarında. Zavallı yoksul ailenin yaşadığına gerçekten de hayat denemezdi. Kardeşlerin en küçüğünün adı Pinkel'di ve evde çalışmayan yalnızca oydu. Pinkel bütün gün ocağın önünde pinekler, vakit geçirmek adına da külleri karıştırır dururdu.

Günlerden bir gün, evin büyük oğlu bu hayata artık dayanamadığını ve talihini aramak için dünyayı dolaşmak istediğini söyleyiverdi. Sırtına torbasını vurup eline bir değnek aldı, kül rengi bir şafakla yola koyuldu. Dere tepe aştıktan sonra, yine kül rengine çalan bir günbatımıyla birlikte kralın sarayına vardı. Bir de baktı ki, sarayın merdivenlerinde bütün azametiyle kralın ta kendisi, öylece dikilmiş duruyor. Kral oğlana ne yöne gittiğini sordu.

"Hiçbir yere, daha doğrusu her yere," diye karşılık verdi oğlan, "yeter ki, beni talihime kavuşturacak bir yer olsun."

"Öyleyse, benim hizmetime gir, delikanlı," dedi kral. "Seyisim ol, yedi tayıma sen bak. Onlara bütün gün boyunca göz kulak olup akşamına da ne yiyip içtiklerini bana anlatabilirsen, kendine prenses kızımı eş, krallığının yarısını da armağan olarak alırsın. Ama eğer ki işini yapmaz, güvenimi kötü-

ye kullanırsan, işte o zaman yandın demektir; bedeninde yaralar açılır, morarmamış tek yerin kalmayıncaya dek dayak yersin; üstüne üstlük sırtındaki yaralara da tuz bastırırım. Anladın mı dediğimi? Şimdi söyle bakalım. Cevabın ne?"

"Alt tarafı yedi tay, onlara da bakamayacaksam varsın sırtıma tuz basdın," diye konuştu oğlan. Bu söz üzerine kral ve oğlan el sıkıştılar. Artık geri dönüş yoktu.

Ertesi sabah, günün ilk ışıklarının yeryüzüne vurmasıyla birlikte, kralın yeni seyisi yataktan kalktı, soluğu yedi tayın yanında aldı. Hayvanların burun delikleri kızıl ateşler saçıyor, parlak yeleleri havada bir o yana bir bu yana savruluyordu. Ahırdan çıkarılan taylar birbiri ardınca şaha kalkıp serin sabah havasını doyasıya içlerine çektiler. Sonra, bir anda oktan çıkmış yay gibi koşmaya başladılar; dere tepe, bataklık yosun dinlemeyip, ısıltılar saçan toynakları ve havada savrulan kuyruklarıyla yel olup uçtular. Taze seyis de hızla arkalarından seğirtti, ama acemilik işte, o yana koşuyor olmuyor, bu yana koşuyor yetişemiyordu; bu muhteşem koşuculara yetişmek mümkün değildi. Taylar bendini yıkan su gibi ileri atıldıkça atılıyor, adeta rüzgârla yarışıyorlardı; sanki bu dünyada onları tutacak hiçbir güç yoktu. Acemi seyis artık gücünün tükendiğini hissedip kan ter içinde kendi kendine söylenmeye başlamıştı ki, önüne bir kayalık çıktı; kayalığın ortasında bir kovuk, kovuğun içinde de yaşlı bir kadın vardı. Çıkrığının başına oturmuş, mırıldanarak yün eğiriyordu, Yüzünden terler akan genç seyise seslendi: "Gel buraya oğul, gel de yüzünü bir silivereyim."

O gün oğlanın duyduğu en güzel sözlerdi bunlar; haliyle, tayların peşinden koşmayı bırakıp yaşlı kadının bulunduğu yere yöneldi. Elleri ayakları güçten kesilip adım atamayacak hale geldiği için kendini yaşlı kadının ellerine bıraktı, günün ilerleyen vakitlerine değin orada kaldı. Kadın oğlanın terini sildi durdu, saçlarını bir o yana taradı, bir bu yana.

Derken, oğlan ayaklanıp "Ben iyisi mi, dosdoğru evime gideyim," diye konuştu. "Bu saatten sonra saraya gidersem, olsa olsa, başıma iş açarım."

"Böyle küçük şeylerle kaygılanma," diye öğütte bulundu yaşlı kadın. "Karanlık basana kadar burada bekle, kralın tayları yine öyle, dörtlü eve dönerken, sen de peşlerine takdir gidersin. Bütün gün at peşinde koşup içini dışına çıkaracağına, burada benimle vakit geçir, kim bilecek ki?"

Seyis alık ya, aklına yattı bu sözler. Akşamüstü taylar yine şimşek hızıyla dönerlerken, oğlan kadının kendine verdiği bir şişe su ve bir tutam çimeni alıp hayvanların peşinden seğırtti; kral taylarının ne yiyip ne içtiğini sorduğunda bunları gösterecekti ona.

Tayların ardından soluk soluğa saraya ulaştığında kral kapıda karşıladı oğlanı: "Söyle bakalım, bugün hayvanlarıma iyi baktın mı?"

"Elbette, efendim," diye karşılık verdi oğlan, "iyiden de iyi baktım."

"Peki, yedi tayım ne yedi, ne içti? Onu bir söyle hele."

Seyis yaşlı kadının tam bu an için hazırlayıp verdiği su şişesi üe çimeni gösterdi krala. "Daha fazla söze gerek var mı, efendim?" diye de ekledi.

"Evet, var!" diye öfkeyle bağırdı kral. "Yalan söylüyorsun!" Bunu demesiyle birlikte, hemen güçlü kuvvetli adamlarından birkaçını çağırdı ve seysin bedeninde yaralar açdmasını, morarmamış tek yeri kalmayınca kadar dövülmesini, sonra da sırtına tuz basdmasını emretti. Tam kralın dediği gibi, delikanlıyı eşek sudan gelinceye kadar dövdüler, pdisını pırtısını yanına kattıktan sonra da saraydan def ettiler. Süklüm püklüm yola düşen oğlan kendini eve dar attı.

Ağabeyinin eve geldiğinin ertesi günü, ortanca oğlan bu defa sıranın kendisinde olduğunu düşündü. Artık böyle yaşamaya dayanamıyordu ve talihinin peşinde dünyayı dolaşmak istiyordu. Dediği dedikti, doğrusu. Torbasını vurdu sırtına, eline de bir değnek aldı, düştü yola. Kireç yeşilini andıran bir şafakta düzöldüğü yolda dere tepe yürüdükten sonra, elma yeşili bir günbatımında saraya vardı. Ağabeyininki gibi bir konuşma geçti kralla aralarında. Yalnız bu defa, kral tuz yerine biber dedi. Tuz ya da biber, ikisi de birdi ortanca oğlan için; böylece pazarlık yapddı, el sıkışddı, söz verddi. Ertesi gün, sabahın ilk yeşü ışığıyla birlikte oğlan kalktı, yedi tayın yanına

koştu. Serbest kalan taylar dörtmala uzaklaştılar saraydan. Dereye dere, tepeye tepe demeden hızla koşan hayvanlar çok geçmeden bu yeni seyisi de soluk soluğa bıraktılar. Acemi seyis artık gücünün tükendiğini hissedip ağabeyi gibi kendi kendine söylenmeye başlamıştı ki, bir kayalığa rasgeldi. Kayalığın ortasında bir kovuk, kovuğun içinde de yaşlı bir kadın vardı. Çıkrığının başında mırıldanarak yün eğiren kadın, kan ter içindeki genç seyise seslendi: "Gel buraya oğul, gel de yüzünü bir silivereyim."

Oğlan, sadece o gün değil, hiçbir gün böyle güzel bir söz duymamıştı; haliyle, tayların peşinden koşmayı bırakıp yaşlı kadının bulunduğu yere yöneldi. Elleri ayakları güçten kesilip adım atamayacak bir hale geldiği için de kendini yaşlı kadının ellerine bırakıp günün ilerleyen vakitlerine dek orada kaldı. Kadın oğlanın terini sildi, darmadağın olmuş saçlarını bir o yana taradı, bir bu yana.

Kadının saraya gitmesi için verdiği öğüde aklı yatan ortanca oğlan, akşamüstü taylar hızla oradan geçerken, eline verilen bir şişe su ile bir tutam çimeni alıp hayvanların peşine takıldı; Kral, taylarının ne yiyip ne içtiğini sorduğunda bunları ona göstermesi yetecekti.

Tayların ardından soluk soluğa saraya ulaştığında, kral kapıda karşıladı oğlanı: "Söyle bakalım," diye konuştu yine, "bugün hayvanlarıma iyi baktın mı?"

Kralın sorusundan sonra olup bitenler öncekinden farklı değildi. Güçlü kuvvetli saray muhafızları bedeninde yaralar açtılar, morarmamış tek yeri kalmayınca kadar seyisi dövdüler, sonra da sırtına gümüş bir kaptan biber döktüler. Tam kralın dediği gibi eşek sudan gelinceye kadar dövülen seyis, öteberisi yanına verildikten sonra saraydan kovuldu. Oğlanın nasıl süklüm püklüm yola düştüğünü, sırtındaki acıyla evine ne halde gittiğini varın siz tahmin edin!

Evin ortanca oğlunun geldiğinin ertesi günü, sıra küçüğündü; burnunu küllerden çıkarabilirdi artık. Ne de olsa, koskocaman bir dünya dışarıda onu bekliyordu. Bütün hayatı boyunca kül karıştırıp duramazdı ya? Ağa-

beyleri onunla alay etti, yaşını almış ana babası onu vazgeçirmeye çalıştı; ama hayır, ne alay ne de başka bir söz oğlanı evde tutamazdı. Kararını vermişti bir kez. Torbası sırtında, değneği elinde evi terk edip kızıl şafakla kızıl günbatımı arasında yürüdü de yürüdü. Saraya vardığında, kral ile hemen hemen ağabeylerininki gibi konuştu. Ama bu kez, kral hem tuz hem biber, dedi.

"Benim gibi kül karıştıran biri için bu denli onurlanmak olacak şey değil, efendim," dedi oğlan. "Ama sizin için bir mahsuru yoksa prensesi de almak isterim."

Sabahın ilk kızıl ışığı yeryüzüne iner iner ayaklanan yeni seyis Pinkel, hemen yedi tayın yanına koştu. Serbest kalıp sabah serinliğini iyice içlerine çeken taylar burunlarından ateşler saçarak soludular, parlak yeleleriyle havayı dövdüler. Bir an sonra dörtnala koşmaya başlayıp hızla çıktılar saraydan. Işıltılar saçan toynaklar ve savrulan kuyruklar altında dereler tepeler geçildi. Arkalarından gelene bütün gün kül karıştıran miskin çocuk demenin imkânı yoktu; gözlerinde parıltılar çakan delikanlı ağzı kulaklarında koşarken, bir yandan da "Haydi güzellerim, yarışın benimle!" diye bağıryordu. Hayvanlarla birlikte yel olup o kadar koştuğu halde bana mısın demedi oğlan, taylar nereye koştuysa o da yanlarında bitti. Tam o sırada bir kayalığın önüne geldiğini fark etti; kayalığın ortasında bir kovuk, kovuğun içinde de yaşlı bir kadın vardı. Çıkrığının başına oturmuş, mırıldanarak yün eğiren kadın ter içindeki oğlana seslendi: "Gel buraya oğul, gel de yüzünü bir silivereyim."

"Kolaysa, gel de yakala beni!" diye bağırdı kadına Pinkel. "Hem sen kendi işine bak!" diye eklemeyi de ihmal etmedi. Bir an yavaşladığı için geride kalan oğlan, ardına bile bakmadan yoluna devam etti; kendisi de bir tay olmuş koşuyor, yedi tay tiz keman sesleri çıkarır gibi kişnedikçe, o da kahkahalarıyla bu şamataya katılıyordu. İşte bu hengâme içinde, en küçük tayın yavaşlayıp yeni seyise şöyle dediğini duymadı kadın: "Haydi Pinkel, sırtıma atla da diğerlerine yetişelim. Daha epey yol var gitmemiz gereken."

Pinkel tayın sırtına atladı ve epey bir yol aldıktan sonra tay seyise sordu: "İleride gözüne çarpan bir şey var mı?"

"Evet. Uzun, beyaz bir kayın ağacı gövdesine benziyor."

"Tamam, geldik o zaman," dedi tay ve yanına vardıklarında tayların en büyüğü koca kütüğü bir yana itti. Pinkel kütüğün arkasında bir kapı olduğunu gördü; kapı küçük bir odaya açılıyordu. Odada bir ocak, iki oturma vardı, bir de kapının arkasına asılı, büyük bir paslı kılıç ile küçük bir testi.

"Haydi, bakalım," diye konuştu taylar, hep bir ağızdan, "şu kılıcı kınından çıkarmayı dene."

Pinkel kılıcı kapıdan almakta öylesine zorlandı ki, kınından çıkarmaya çalışmanın hiç anlamı yoktu. Taylar bu defa da "Testiden iç," dediler. Oğlan testinin içindeki sıvıdan üç yudum aldı ve tekrar denedi; o da ne, kılıcı havada sadece iki parmağıyla savurup tek parmağıyla yakalayabiliyordu artık.

"Güzel, harika!" diyerek seyisi övdü taylar. Sözü tekrar alan büyük tay şöyle konuştu: "Bu kılıç artık senindir; düğün gününde bununla hepimizin kafasını kesmeni istiyoruz. Ancak o zaman, eski prens halimize geri dönebileceğiz. Biz, prensesin kardeşleriyiz. O kovukta gördüğün yaşlı kadın aslında bir büyücü; büyü yapıp bizi bu hale getirdi. En önemlisini sona sakladım ki aklından hiç çıkmasın: Kafalarımızı kestiğinde, her birini ait olduğu tayın kuyruğunun ucuna koymaya dikkat et; böylece aynı büyüden yeniden yapılmaması imkânsız olacaktır. Anladın mı Pinkel? Bunu bizim için yapar mısın?"

Bu ve daha fazlası için elinden geleni yapacağına söz verdi genç seyis. Yolcular odadan çıkıp uzun beyaz kayın kütüğünü aynı şekilde yerine yerleştirdikten sonra dörtlüye uzaklaştılar. Yine uzun bir süre koşup uzun bir mesafe kat ettiklerinde en küçük tay tekrar sordu: "İleride gözüne çarpan bir şey var mı?"

"Evet. Ta uzakta, mavi kurdeleye benzeyen, enli bir şey görünüyor."

"Tamam, o geçmemiz gereken ırmak. Başka bir şey görüyor musun?"

"Görüyorum. Irmağın ötesine uzanan, ince kara bir şerit sanki."

"Irmağı işte o köprü üzerinden geçeceğiz. Başka bir şey var mı?"

"Evet. Yukarı uzanan ince bir şey, sanki bir kilise kulesine benziyor."

"İşte, gideceğimiz yer orası," diye ekledi tay. Yolcular siyah köprü üzerinden mavi ırmağı geçtiklerinde yavaşladılar, az bir yol yürüdükten sonra kilisenin avlusuna girdiler. Kutsal toprağa ayak bastıkları an taylar insan biçimine büründüler. Görülecek manzaraydı doğrusu. Birbirinden yakışıklı yedi prens ışıltılı giysileri içinde, mağrur bir ifadeyle kilisenin kapısından geçip sunakta rahibin kendilerine verdiği ekmeği ve şarabı kabul ettiler. Rahip başlarına dokunarak prensleri kutsadı ve delikanlılar kiliseden ayrıldı. Onlar dışarıya çıkarken Pinkel yanına bir şişe şarap ve bir ayın ekmeği aldı. Prensler kutsal topraktan çıkar çıkmaz bir kez daha taya dönüştüler; genç seyisin en küçük tayın üzerine atlamasıyla birlikte saraya geri dönmek üzere dört nala koştular. Vıjıt! diye köprüden geçtiler. Vıjıt! diye kayın kütüğünü geçtiler. Sonra bir vıjıt! daha, yaşlı kadının evini geride bıraktılar. Kadın arkalarından çığlıklar atarak bağırırken, bir yandan da öfkeyle yumruğunu sallıyordu. En çok da Pinkel'e kızmıştı. Tay prensler toynaklarıyla daha çok kıvılcım çıkararak yanıt verdiler büyücü kadına ve kaldırdıkları toz içinde çok geçmeden gözden yittiler.

Yolcuları sarayın kapısında yine kral karşıladı. Pinkel'e "Bugün taylarıma iyi baktın mı?" diye sordu.

"Gereğince baktım, efendim," dedi Pinkel.

"Peki, yedi tayım ne yedi ne içti, onu bir söyle bakalım."

Pinkel çantasından şarap şişesini ve ekmeği çıkarıp krala gösterdi.

"Gerçekten de bakmışsın," dedi kral şaşkınlıkla. "Şimdiye kadar bunu yapabilen kimse çıkmamıştı. Bu gece prenses ile evlenebilir, armağan olarak da krallığının yarısını alabilirsin."